

2016

KARKKILAN KUVATAIDEKOULU 30 VUOTTA

Karkkilan kuvataidekoulu 30 vuotta

Kalenteri vuodelle 2016

Karkkilan kuvataidekouluun kannatusyhdistys ry
www.karkkilankuvataidekoulu.fi

Valokuvat: Karkkilan kuvataidekouluun arkisto

Historiikki: Soile Hovila

Kuvien skannaus ja käsittely: Helena Hakala

Kuvatekstit: Helena Hakala

Taitto: Helena Hakala, Soile Hovila, Jaska Halttunen

Kirjapaino Brandi Oy, 2015

Karkkilan kuvataidekoulu 30 vuotta

Perustaminen ja tilat

Karkkilan kuvataidekoulun juuret ovat *Mannerheimin Lastensuojeluliiton* Karkkilan osaston järjestämässä lasten ja nuorten kuvataidekerhossa. 7-15-vuotiaille tarkoitettu kerho toimi neljä vuotta Nyhkälän koulun puutyöluokassa. Kerhosta saatujen myönteisten kokemuksien rohkaisemana kaupungin kulttuurilautakunnalle tehtiin aloite kaupungin ylläpitämän kuvataidekoulun perustamisesta Karkkilaan.

Perustamismahdollisuuksia ja toimintamallia selvittivät yläasteen ja lukion kuvaamataidonopettajana toimineet **Soili Tuovinen** ja **Ritva-Leena Salonen** (nyk. **Lehto**), kerhon vetäjinä toimineet **Sinikka Lindroth** ja **Eila Kumpulainen** sekä asiantuntijana kuvaamataidonopettaja **Laila Huttunen** (nyk. **Salonius**). Selvitys jätettiin 18.10.1984. Työryhmä tutustui toimintaa suunnitellessaan erityisesti vastaperustettuihin Forssan ja Lohjan kuvataidekouluihin ja oli yhteydessä useiden kuvataidekoulujen opettajiin.

Suuri peruskoulu-uudistus 1970-luvulla oli vähentänyt taideaineiden opetusta ja poistanut erikoistuneet aineenopettajat ala-asteelta. Peruskoulun ulkopuoliselle taidekoulutukselle oli suuri tarve, johon musiikkioppilaitokset reagoivat ensimmäisinä. Kuvataiteen puolelle haluttiin myös pitkäjänteistä ja tavoitteellista opetusta, mikä sai yksityiset ja kunnalliset tahot perustamaan kuvataidekouluja ympäri Suomea. Ensimmäisenä oli ilmeisesti Kauniainen, jonne kuvataidekoulu perustettiin vuonna 1977. Talouden nousukausi ja aktiiviset taustajoukot (taiteilijat, vanhemmat...) auttoivat perustamista pienillekin paikkakunnille. Lisäksi vuodesta 1982 lähtien oli mahdollisuus saada valtion taloudellista tukea koululle.

Karkkilan kuvataidekoulu aloitti toimintansa syyskuussa 1985 kunnallisena, kulttuuritoimen alaisena kouluna. Kuvataidekoulu toimi Nyhkälän koulun puutyöluokassa ja yläasteen kuvaamataidon luokassa. Suurin odotuksin vuoden 1988 alussa siirryttiin 100 neliön tilaan *Kiinteistö Oy Kuuselankaaren* yläkertaan Käpylään. Tilaan tarvittiin ja saatiin lahjoitukseksi tuoleja, työpöytiä, videot, väritelevisio, taidekirjoja. Välinehankintojen listaan kirjattiin kaksi dreijaa, grafiikkaprässi, keramiikkauuni ja tietokone tulostimeen.

Karkkilan koulu saatettiin alkuun Suomessa 1980-luvulla vallinneen ”kuvataidekouluhengen” mukaisesti ja tavoitteeksi asetettiin ihanneolosuhteet kuvataideopetukselle: Aikaa opetukseen varattiin vähintään 2h viikossa/ryhmä, opetusryhmien tuli olla pieniä (10-12 oppilasta/ryhmä), työvälineiden ja materiaalien ammattilaistasoa, opetustilojen asianmukaiset ja opetusvälineiden kunnolliset sekä opettajan pätevä. Riittävien tilojen myötä oppilasmäärä uskallettiin kaksinkertaistaa vuonna 1988.

Kiinteistö kuitenkin myytiin ja koulu siirtyi vuoden 1988 syksyllä *Högforsin ammattikoulun* yhteen luokkahuoneeseen, jossa ei ollut vesipistettä eikä riittävää valaistusta. Tilojen ahtauden takia öljyvärimaalaus vaihdettiin hajuttomaan akryylimaalaukseen. Väsymystä lisäävän huonon valaistuksen takia työpajaopetusta ei voitu järjestää suositusten mukaisesti kolmetuntisena. Ei ollut mahdollista budjetoida suuria rahasummia työvälineisiin ja kalusteisiin. Opetusta saatiin onneksi järjestää myös yläasteen ja lukion kuvaamataidon luokassa ja ATK-luokassa sekä Nyhkälän koulun veistoluokassa. Yksittäisiä työpajoja pidettiin taiteilijoiden työhuoneilla.

Kulttuuritoiminnan edellykset kohentuivat 1980-luvun lopussa, kun Karkkilaan saatiin 200 neliön näyttelytila *Suomen Valimomuseon* yläkertaan. Yläasteen ja lukion laajennuksen yhteyteen suunniteltiin 350-paikkainen auditorio musiikki- ja näyttämösaliksi. Karkkilan kuvataidekouluun sai asianmukaiset tilat seitsemän vaellusvuoden jälkeen 1992.

Kaupunginvaltuusto päätti antaa kirjastolta vapautuneen *Nyhkälän koulun* päädyn (350m²) kuvataidekoulun käyttöön. Tilaa ideoitiin ”Lasten ja nuorten taidekeskuksena”, jossa toimisi myös Karkkilan työväenopisto, koulun kuvaamataidonopetusta ja siellä olisi myös kerhotoimintaa. Koululla riemuttiin omista, valoisista ja kauniista tiloista! Koulu toimi näissä tiloissa 23 vuotta. Tänä aikana tehtiin pintaremontti vuonna 2001. Tilat olivat viidessä tasossa: tilava katutaso, yläkerran valoisa ja helteellä kuuma ateljee, kuvanveiston tila, kierreportaiden päässä oleva tietokone-työskentelyn ja koulun toimiston tila sekä säilytykseen ja pimiönä käytetty kellarikerros. Tila jo itsessään innosti luovaan seikkailuun. Yhtenäisen, avoimen tilan ongelmana oli kuitenkin se, että siellä voitiin opettaa häiriintymättä kerrallaan vain yhtä ryhmää.

Keväällä 2015 tilat tyhjennettiin Nyhkälän koulun remontin ja laajennuksen ajaksi. Koulu muutti väistötiloihin kaupungintalon kiinteistöön. Remontoituihin tiloihin päästäneen loppusyksyllä 2016 ja jo 1990-luvun alussa ideoitu tilojen yhteiskäyttö alakoulun kuvataideopetuksen kanssa toteutetaan. Yhteiskäyttöä on ollut jo aiemminkin, sillä tiloissa on toiminut mm. *Työväenopiston* grafiikan ryhmä ja *Tanssiopisto Vinhan* toimisto. Tiloissa on pidetty myös Yhteiskoulun ja lukion kuvataiteen tunteja, *Karkkilan Työväen Näyttämön* esityksiä ja *Karkkilan Taiteilijaseuran* työpajoja.

Opetuksen tavoitteet

Kuvataidekoulun perustamissuunnitelman mukaan tavoitteena oli antaa kuvataideopetusta 5-16-vuotiaille lapsille, lisätä ja monipuolistaa kuvataiteiden harrastusta kotipaikkakunnalla, tukea peruskoulun ja päiväkotien taidekasvatusta ja antaa pohjakoulutusta kuvataidealoille pyrkiville.

Opetuksen tavoitteina oli kehittää eläytymis- ja ilmaisukykyä, opettaa kuvantekemisen tekniikoita sekä kehittää kykyä tehdä havaintoja ympäristöstä, jäsentää niitä ja tajuta ympäristön kauneusarvoja.

Koulun ensimmäiseksi opettajaksi pyydettiin juuri paikkakunnalle muuttanut kuvaamataidonopettaja **Laila Salonius**. Hän oli toiminut aikaisemmin kuvaamataidon lehtorina yläasteella ja seitsemän vuotta kuvataidekerhojen vetäjänä. Karkkilan kuvataidekoulussa haluttiin antaa laaja-alaista kokonaispersoonallisuutta tukevaa kuvataideopetusta. Pääpaino oli aktiivisessa, omakohtaisessa kuvanteossa, joka pohjautui säännölliseen opiskeluun ja tavoitteelliseen opetusohjelmaan. Vuoden 1987 toimintakertomuksen mukaan Laila Salonius asetti tavoitteeksi myös keskittymiskyvyn, pitkäjänteisyyden, ryhmässä toimimisen ja tunne-elämän kehittämisen.

Laila Salonius sovelsi opetuksessaan menetelmää, jossa ilmiöön tai aiheeseen tutustuttiin kokonaisvaltaisesti. Hän korosti että ”Kuvan tekeminen ei ole ainoastaan tekniikan oppimista tai välineiden hallintaa. Työskentelyssä eläydytään, kuunnellaan, keskustellaan, muodostetaan mielikuvia tai vaikkapa leikitään.” Kokonaispersoonallisuuden kehittäminen (eli opetus hyödyntää kaikkia, ei vain taideopintoihin jatkavia), oppilaiden aktiivisen työskentelyn käynnistäminen ja kehitystason huomioiva opetus olivat keskeisiä periaatteita.

Opettajat tiedostivat tavoitteen vuosi vuodelta laajenevasta ja syvenevästä opetuksesta, mutta oppilasmäärän pienuuden vuoksi sitä ei voitu aluksi toteuttaa. Ongelmana oli myös se että opettajille voitiin tarjota vain yhden tai kahden viikkotunnin palkallista opetusvelvollisuutta, mikä haittasi pitkäjänteiseen työskentelyyn motivoitumista. Lakiin kirjatut taiteen perusopetuksen tavoitteet ja kunnan hyväksymä opetussuunnitelma turvasivat opetuksen pysymisen laadukkaana ammattitaitoisten opettajien toteuttamana.

Vastaavat opettajat

Laila Saloni toimi vastaavana opettajana 1985-1993 ja opetti esi- ja perusopetuksen ryhmiä vuoteen 1994 asti. Kaupunki maksoi hänelle palkan neljästä opetustunnista ja kahdesta suunnittelutunnista viikossa. Sijaisen saaminen talon sisältä oli vaikeaa, kun oli vain yksi vakituinen opettaja.

Laila Saloni kouluttautui lisää osallistumalla *Kuvataidekoulujen liiton* syyspäiviin ja koulutusseminaariin 1989 ja *Kuvan käsittely tietokoneen avulla* -kurssiin 1990. Laila Saloniuksella oli kuvaamataidonopettajan koulutus, mutta kuvataidekouluissa opetti paljon taiteilijoita, joilla ei ollut pedagogista pätevyyttä. Tilannetta parantamaan *Taideteollisen korkeakoulun* taidekasvatuksen osastolla aloitettiin taiteilijan pedagogiset opinnot vuonna 1990. Karkkilan opettajia ei kuitenkaan ollut mahdollista lähettää koulutustilaisuuksiin, koska kaikilla opettajilla oli päivätyö, eikä ansionmenetystä olisi voitu korvata eikä koulutukseen olisi ollut varaa.

Vuosi 1992 oli kuvataidekasvatukselle merkityksellinen valtakunnallisesti ja paikallisesti: Ensimmäinen laki taiteen perusopetuksesta tuli voimaan ja Opetushallitus julkaisi Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman, jota Karkkilassakin alettiin noudattaa. Työpajajakson toteutus oli kuitenkin hankalaa, joten tarjolla oli vain kuvanveistotyöpaja ja ns. kiertävä tietokonetöppö. Karkkilan kuvataidekoululle suurin muutos oli saada erinomaiset tilat Nyhkälän koulun päädyssä.

Laila Saloniusta kiitettiin 10 vuoden työstä koulun vastaavana opettajana nimittämällä hänet kannatusyhdistyksen ensimmäiseksi kunniajäseneksi 1994. Laila Saloniusta tuli juhlimaan sata vierasta ns. *Verhonpaljastusjuhlaan* koululle. Jatkossa hän keskittyi kuvataiteen lehtorin työhönsä Forssassa, mutta opetti vielä kesällä 1995 Vuotinaisten kuvataideleirillä ja toimi kannatusyhdistyksen hallituksessa kevääseen 2000 asti.

Vastaavan opettajan työhön saatiin sitoutettua opettajia vain melko lyhyiksi jaksoiksi syksyyn 2008 asti. Vastaavan opettajan tehtäviä ovat mm. opetuksen kokonaisuuden suunnittelu, materiaalien ja työvälineiden hankinnasta huolehtiminen ja tiedottaminen koulun toiminnasta.

Vastaavana opettajana toimivat 1,5 - 3,5 vuotta **Ritva-Leena Lehto** (1994-95), taiteen ylioppilas **Katja Tukiainen** (1995-96), kuvataiteilija **Antti Raitala** (1997-2000 ja 2004-2006), TaM, kuvataideopettaja **Eeva Gullstén** (2000-2004) ja TaM, kuvataideopettaja **Krista Sköld** (2006-2008). Syksyllä 2008 eli 7,5 vuotta sitten vastaavana opettajana aloitti kuvataiteilija **Helena Hakala**, joka on toiminut koulun opettajana syksystä 1999 lähtien.

Esi- ja perusopetuksen opettajat

Laila Salonius toimi pääasiallisena esi- ja perusopetusryhmien opettajana vuosina 1985-1994. Lyhyitä kausia opettajina toimivat myös **Sinikka Lindroth** 1990, **Ritva-Leena Lehto** 1991 ja 1994, **Paula Kovalainen** 1992 sekä vuosina 1994-95 tekstiiliopettaja **Leena Pitkäpaasi**, artesaani **Virpi Nyman** ja ala-asteen luokanopettaja **Nina Suominen**. **Katja Tukiainen** oli opettajana vuosina 1995-98, taiteen ylioppilaat **Eeva Gullstén** 1997 ja **Mari Salonen** 1997-99.

Antti Raitala, joka aloitti syksyllä 1997, on opettanut esi- ja perusopetusta jo 18 vuotta. **Helena Hakala** aloitti syyskaudella 1999, ja on opettanut jo 16 vuoden ajan. Pitkäaikainen opettaja on ollut myös kuvataiteilija **Irene Lahti**. Hän toimi 13 vuotta aikavälillä 1999-2013. FK, valokuva- ja paperikonservaattori **Istvan Kecskeméti** opetti vuosina 1998-2000, **Eeva Gullstén** vuosina 2000-2004 ja taiteen ylioppilas **Mirja Lopmeri** 2001-02. Esi- ja perusopetusta ovat antaneet myös TaM, kuvataiteilija **Anne Siirtola** 2004 ja uudelleen 2014 alkaen sekä uusimpana opettajana TaM, videotataiteilija **Juha Mäki-Jussila** 2013 alkaen.

Esiopetus

Esiopetus eli alle kouluikäisten 5-7-vuotiaiden opetus aloitettiin *Kuvataideleikkikouluna* vuonna 1988. Opetus määriteltiin leikinomaiseksi, mielikuvitusta rikastuttavaksi ja ajattelua kehittäväksi. Tavoitteena oli kehittää lapsen havainnointikykyä ja kuvallista ilmaisukykyä sekä muoto-, väri- ja tilantajua. Opetuksessa pyrittiin erityisesti turvallisen ja rohkaisevan ilmapiirin luomiseen. Materiaaleina käytettiin kaikkia tavanomaisia piirustus- ja muovailumateriaaleja.

Laila Salenius kuvasi esiopetuksen sisältöä kirjeessään oppilaille seuraavasti: ”Kevätkauden teema on *kuvan ja äänen suhde*: tutustumme musiikkiin piirtämällä ja muovailemalla soittimia, piirtämällä kuullun musiikin mukaan ja paneutumalla äänen väriin ja samalla väriopin alkeisiin.” Lukuvuonna 1990-91 esi- ja perusopetuksen teemoina olivat *vesi* ja *rauta*. Esiopetuksessa pääpaino oli elämysten ja havaintojen tuottamisessa, perusopetuksessa käytettiin vaativampia tekniikoita. Veteen tutustuttiin kosken partaalla, sateessa ja pimeässä. Savesta muotoiltiin suhkulähteitä, simpukoita, vesieläimiä ja laivoja sekä taustamusiikkina kuunneltiin aaltojen kohinaa.

Kauden 1992-93 toimintasuunnitelmassa pahoiteltiin, että esiopetusryhmät jouduttiin tiukan taloudellisen tilanteen takia pitämään valtakunnallista suositusta suurempina. Ryhmissä oli 10-11 oppilasta, vaikka suositus olisi ollut 5-vuotiaille 4-8 ja 6-vuotiaille 8-10 oppilasta. Vuonna 1995 ikähaarukkaa laajennettiin myös 3-4-vuotiaisiin. Pienimmille perustettiin kaksi omaa ryhmää, joissa oli 5 oppilasta. Kokeilu jatkui kevääseen 1997, josta lähtien 4-6-vuotiaat ovat olleet yhdessä.

Esiopetuksessa korostettiin 1990-luvulla kokonaisvaltaista työskentelyä. Sillä tarkoitettiin musiikin, näyttelemisen, leikkien ja satujen avulla havaintojen tekemistä ja taiteen maailmaan tutustumista. 2000-luvun alussa

esiopetusta kuvattiin seuraavasti: tutustutaan monipuolisesti eri materiaaleihin ja tekniikoihin sekä työskennellään oman havainnon, kokemuksen ja mielikuvituksen innoittamana. Aiheet liittyvät edelleenkin läheisesti luontoon ja lasten omaan ympäristöön, ihmisiin ja eläimiin.

Perusopetus

Alkuvuosina perusopetuksen ryhmässä olivat 7-11-vuotiaat yhdessä. Vuonna 1990 perusopetuksen tavoitteet määriteltiin seuraavasti: ”Harjoitellaan kuvanrakentamisen perustietoja ja -taitoja. Pyritään kuvallisen ajattelun ja ilmaisun, mielikuvituksen, työskentelyn pitkäjänteisyyden ja omatoimisuuden kehittämiseen. Tutustutaan taiteelliseen työskentelyyn, eri työmenetelmiin ja materiaaleihin sekä taidehistoriaan.”

Laila Salonius toi koululle oman taidekirjastonsa, jota on kartuttanut myös **Soili Tuovinen** puheenjohtajakaudellaan. Taidehistorian aikakausiin ja nykytaiteen tunnetuimpiin taideteoksiin perehtyminen oli osa opetusta. Opetusjaksot sisälsivät piirtämisen ja maalaamisen, tietokonepiirtämisen, plastisen muotoilun (savi, kipsi, rakentelu eri materiaaleilla), akvarelli- ja guassimaalauksen sekä grafiikan (monotypia ja linokaiverus). Kaudella 1989-1990 perusopetuksessa korostui öljyvärimaalauksen opettelu oppilaiden innostuksesta johtuen.

Oppilasmäärän kasvaessa ryhmät on muodostettu pääosin vuosiluokittain. Opetuksen tavoitteet ja sisältö rakennetaan niin, että otetaan huomioon oppilaan ikä ja kehitysvaihe. **Helena Hakala** kiteyttää perusopetuksen koulun kotisivuilla seuraavasti: Kuvallisen ajattelun ja kuvantekemisen perustaitoja opetellaan piirtämisessä, maalaamisessa, muotoilussa, kaivertamisessa, veistämisessä, valamisessa, painamisessa ja rakentelussa. Työskentely pohjautuu oppilaan havaintoihin, tunteiden tulkitsemiseen, mielikuviin ja mielikuvitukseen. Oppilasta rohkaistaan vähitellen omiin kokeiluihin ideoidensa toteuttamisessa.

Koulussa on toteutettu teemallista työskentelyä pääosin ryhmäkohtaisesti, ajankohtaisten ilmiöiden sekä ohjaajien ja oppilaiden kiinnostuksen mukaisesti. Esimerkiksi kevätkauden 2001 perusopetuksen teemana oli *ihminen* eli ihmisen mittasuhteet, anatomia, liike ja ilmeet. Kaikkien ryhmien työskentelyyn yhtenäinen teema on vaikuttanut silloin, kun tavoitteena on ollut jonkin tapahtuman tai yhteistyöprojektin visuaalinen toteutus.

Keväällä 2007 kokoava tapahtuma oli *Kauhukävely*-projekti kaupungintalon aulassa *Tanssiopisto Vinhan* ja *Karkkilan musiikkikoulun* kanssa. Lavastukseksi ja rekvisiitaksi tehtiin mm. hämähäkinverkko, jättikokoinen kärpänen ja irtoraajoja. *Pimeyden pelko ja pelon voittaminen* olivat teemoina *IhanPIMEETÄ*-kekritapahtumassa, joka pidettiin koululla syksyllä 2011.

Syventävä opetus työpajoissa ja leireillä

Työpajaopetus eli erilaisiin taidetekniikoihin syventävä opetus on suunnattu 11-16-vuotiaille oppilaille. Työpajojen tarjonta on ollut riippuvaista siitä, millaisia opettajia, opetustiloja ja työvälineitä on ollut käytettävissä. Opetuksessa on hyödynnetty karkkilalaisten ammattitaiteilijoiden, kuten kuvataiteen, keraamiikan ja arkkitehtuurin ym. ammattilaisten työpanosta.

Karkkilan kuvataidekoulun opetuksen erityisalaja ovat olleet piirustuksen ja maalauksen sekä kuvanveiston lisäksi keramiikka, valokuvaus, liikkuva kuva, grafiikka ja ympäristötaide. Sarjakuvaa, tekstiilitaidetta ja arkkitehtuuria on myös opetettu. Vuonna 2000 aloitettiin teematyöpajat, joissa saa 4-5 viikon jaksoissa tutustua useampaan kuvataiteen alaan. Nimitys muutettiin kuvataiteen monialapajaksi vuonna 2012. Tekniikaltaan vaihtuva työpaja antaa mahdollisuuden tarjota pienemmällekkin oppilasryhmälle perehtymisen useampaan kuvataiteen alaan. Lisäksi oppilaat saavat tutustua erilaisten taiteilijoiden näkökulmiin taiteen tekemisestä.

Piirustus ja maalaus

Alkuvuosina **Laila Salonius** opetti maalausta öljyväri-työpajassa. Vuonna 1990 maalaustyöpajassa aiheena olivat ihmisen kuvaaminen, muotokuvat, värin käyttö ja valo/varjo sekä sommittelu. Tekniikkoina olivat akryylimaalaus ja croquis-piirustus. Opiskelija **Erkki Kuuttila** palkattiin maalaustyöpajan opettajaksi syksyllä 1990, mutta työpaja muuttui kokeilevaksi plastisen muotoilun työpajaksi. Kuvataiteilija **Pertti Salmenjoki** opetti PIMAA vuosina 1995-96 ja **Katja Tukiainen** 1996-97, jolloin opetukseen kuuluivat luonnossa piirtäminen, mallipiirustus, asetelmat ja öljyvärit. Vuosina 1998-99 opettajana oli **Mari Salonen** ja 2000-01 **Eeva Gullstén**.

Pisimpään PIMAn opettajana on ollut **Helena Hakala**, joka on vetänyt työpajoja syksystä 2000. Oppilaat saavat esiopetuksesta alkaen työstää myös omaa aiheamaailmaansa erilaisilla maalauksen ja piirustuksen työvälineillä monenlaisille pohjamateriaaleille. Syventävässä opetuksessa väri- ja valo-opilla on keskeinen rooli. Maalattaessa harjoitellaan valööreiden käyttöä etenemällä musta-valkoisen kautta monokromaattiseen ja värin murtamiseen vastaväreillä. Näkemistä, ei vain katsomista, silmän ja käden yhteistyötä opitaan myös mallista, usein ulkona luonnossa työskennellessä. Ei ole olemassa oikeinpiirtämistä/maalaamista. On vain tekniikoita, joita opittuaan saa teoksensa näyttämään mielenkiintoiselta.

Helena Hakala on opettanut esim. seinämaalauksen työpajassa 2001 ja lukion syventävällä maalauskurssilla 2010. Vuonna 2011 pimalaiset toteuttivat julkisen taideteoksen yhteistyönä: 8-osainen öljymaalauksisarja *Arjen sankarit: Tekevät kädet* sijoitettiin vanhusten palvelutalo *Toivokotiin* ja maalausten tekijät palkittiin *Lions Club Karkkilan* myöntämällä stipendeillä. Hakala on toiminut myös *Ehyt ry:n* rahoittamassa, yläkouluikäisille nuorille suunnatussa katutaideprojektissa 2014. Kuvataidekoulu järjesti graffitimaalaustyöpajan, jossa opetti graffititaiteilija **Tero Karvinen**.

Kuvanveisto, kolmiulotteinen rakentelu ja keramiikka

Erkki Kuuttilan ohjauksessa maalaustyöpaja muuntui vuonna 1990-1991 kokeileviksi työpajoiksi, joissa valettiin kipsiä, tehtiin savitöitä sekä muotoiltiin eläimiä rautalangasta ja paperimassasta. Kuvanveistotyöpajaa jatkoi 1991-92 **Mari Möller-Salmi**. Vuonna 1994 saatiin kuvanveistolle uusi tila entisestä Meiran kiinteistöstä, jota käytettiin vielä keväällä 1995. Opettajana kokeilevassa kuvanveistossa oli **Pertti Salmenjoki** 1994-96.

Vuodesta 1997 kuvanveiston opettajana on toiminut **Antti Raitala** ja vuosina 1999-2001 myös **Irene Lahti**. Antti Raitala kuvaili *Karkkilan Tienoon* jutussa 21.8.1998 kuvanveiston työpajaa, että siellä ”tehdään sekä perinteisiä kuvanveistotöitä että kaikenlaisia kokeiluja. Yhdistelemme mm. erilaisia materiaaleja. Työ on hyvä rytmittää niin, että välillä paneudutaan ”oikeaan tekniikkaan” ja välillä irrotellaan. Mielenkiinto työskentelyyn säilyy paremmin.” Vuosina 2003-08 työpajan nimi oli kuvanveiston ja muotoilun työpaja ja vuonna 2013 arkkitehtoninen rakentelu ja pienoisteokset. Kolmiulotteisessa työskentelyssä on hyödynnetty erityisesti kierrätysmateriaaleja.

Kolmiulotteinen rakentelu on ollut teemana myös useilla kesäleireillä, jotka on suunnattu yleisimmin 7-12-vuotiaille. Vuonna 2005 **Antti Raitalan** ja kuvanveistäjä **Kimmo Peltolan** ohjauksessa tehtiin laivoja ja muita rakennelmia luonnonmateriaaleilla ja laskettiin ”toivomuslaivat” vesille. Antti Raitalan vetämänä vuonna 2007 teemana olivat härvelit (uivat alukset ja asumukset) ja vuonna 2010 pienoiskokoiset junat ym. menopelit.

Suurikokoisia hahmoja kanaverkosta ja paperimassasta on toteutettu lavastusprojekteissa. Esimerkiksi 2000-2001 teematyöpajan oppilaat tekivät lavastaja **Maiju Loukolan** ja **Antti Raitalan** johdolla lavastuksen *Prinsessa Ruusunen* –tanssiesitykseen, jonka organisoivat *Karkin päivä-*

kodin kannatusyhdistys ry ja joka esitettiin Karkkilasalissa maaliskuussa 2001. Keväällä 2003 Antti Raitalan kuvanveistotyöpajassa toteutettiin *Pisaroita*-taidenäyttelyyn *Pilvi*-teos silppuripaperista ja kanaverkosta ja teematyöpajassa spiraaliteos romuraudasta kaupungintalon pihalle.

Keramiikkaa pääsi alkuaikoina kokeilemaan **Anne Virtasen** keramiikka-kurssille. Työpaja pidettiin hänen omalla työhuoneellaan ja siellä keskityttiin dreijaamisen opetteluun. Myös **Karin Bergman** piti keramiikkatyöpajaa keväällä 1990. Vuonna 1997 asetettiin tavoitteeksi oman keramiikkapajan perustaminen ja dreijan hankinta. Dreija voitiin ostaa *Pohjanpirttisäätiön* myöntämällä tuella. Savenpolttouuni saatiin lahjoituksena.

Irene Lahti on opettanut keramiikan työpajaa 12 vuotta 2002-14. Perus- ja syventävässä opetuksessa on tutustuttu erilaisiin savilaatuihin ja käsinerakennustekniikoihin, perehdytty savenpoltoon, esim. rakupoltoon sekä lasitukseen ja koristelutekniikoihin. Lisäksi on kokeiltu korujen ja taulujen valmistamista värillistä lasia sulattamalla. Keramiikassa keskeistä on kolmiulotteisen hahmottamisen kehittäminen. Käyttöesineiden valmistamisessa opitaan muotoilun toimivuudesta ja kestävydestä. Syventäviin opintoihin asti edenneet pääsevät tutustumaan erilaisten lasitusten ja polttojen monipuoliseen maailmaan. Irene Lahti pitää tärkeänä oppilaan oman työskentelytavan etsimistä ja vahvistamista. Oman kiinnostuksen mukaan työpajassa saa suuntautua käyttöesineisiin tai veistosten tekemiseen.

Mosaiikkitekniikkaa on käytetty erityisesti **Anne Siirtolan** teematyöpa-joissa. Näkyvin teos on yhteistyönä koulun ulkoseinään toteutettu 32-osainen seinämosaiikki koulun 20-vuotisjuhlan kunniaksi 2005. Seinämosaiikin toteuttaminen vei ajallisesti kauan, mutta samalla opittiin pitkäjänteistä työskentelyä.

Tietokonegrafiikka, valokuvaus, liikkuva kuva, performanssi

Laila Salonius toi vuonna 1988 opetukseen mukaan videokuvauksen ja tietokonegrafiikan Deluxe Paint 3 -piirustusohjelmalla. Videokamera lainattiin yläasteelta ja opettaja toi oman Amiga 500 -tietokoneensa. Laila Salonius joutui pian toteamaan, että tarvitaan pidemmälle edennyt opettaja. Tietokonetyöpajaa vetämään otettiin lukiolainen **Petri Järvilehto** vuonna 1991. Opetus järjestettiin yläasteen atk-luokassa.

Syksyllä 1989 videotyöpajalaiset pääsivät elokuvaohjaaja **Veikko Niemisen** työtiloihin tehtaalla suunnittelemaan ja valmistamaan omia videoelokuvia, jotka esitettiin vanhempainiltassa 1990. Koulun kevätjuhlassa 1991 esitettiin videotykillä tietokonepiirrosten, animaatioiden ja musiikin kooste. Tähän taiteen alaan perehdyttiin myös tarjoamalla kaupunkilaisille ilmainen *Studia ars* -luentosarja syksyllä 1996. Elokuvaohjaaja **Liisa Helminen** piti luennon *Urpo ja Turpo* -animaatiosarjan tekemisestä ja Veikko Nieminen kertoi lastenelokuvien tekemisestä.

Kannatusyhdistys jätti vuonna 2000 Opetusministeriölle hakemuksen saadakseen opetustuntiperusteista valtionosuutta elokuvakasvatuksen aloittamiseksi ja kehittämiseksi koulussa, mutta anomus hylättiin. Videotaidetta ei ole enää ollut erillisenä työpajana, mutta vuonna 2007 **Krista Sköld ja Irene Lahti** pitivät kesäleirin 9-14-vuotiaille teemalla *Elokuva ja Vuotinaisten salaisuus*. Leirillä tehtiin käsikirjoitukset, elokuvajulisteet, kutsukortit, maskeeraukset ja videokuvaukset, jotka esitettiin kutsuvieraille Karkkilasalissa. Lisäksi esim. **Helena Hakala** on pitänyt performanssityöpajan 2002. Työpajan videoidut esitykset olivat esillä kirjaston kevätnäyttelyssä 2002 ja iltatoria elävöitettiin performanssilla.

Laila Salonius piti syyskaudella 1990 valokuvauksen työpajan, johon saatiin käyttää yläasteen ja lukion kuvaamataidon luokan yhteydessä olevaa pimiötä. Oma valokuvauksen työtila saatiin vuonna 1996 muuttamalla

Nyhkälän koulun entiset asunto- ja saunatilat pimiöksi. Kaupungin toiminta-avustus käytettiin tuona vuonna valokuvaopetuksen käyntiinsaamiseen. **Katja Tukiainen** opetti valokuvausta 1996-98 ja **Istvan Kecskeméti** 1998-2000, jolloin työpajassa opeteltiin syanotypiaa, neulareikäkuvaamista ja polymeeri-gravyyritekniikkaa. **Anne Siirtola** piti vuonna 2005 valokuvauksen työpajaa, jotta saatiin jälleen opetuskäyttöön koulun kinokamera ja pimiö. **Krista Sköld** opetti valokuvausta 2006-08.

Valokuvaus oli keskeisenä vuoden 2009 kesäleirillä, johon osallistui 16 lasta. Dokumenttiohjaaja **Mia Halme** ja kuvataiteilija **Milja Viita** opettivat valokuvauksen alkeita, luonto- ja henkilökuvausta sekä muutaman kuvan tarinan muodostamista.

Juha Mäki-Jussila on jatkanut koulun perinteitä opettamalla teematyöpajassa piirros- ja vaha-animaatiota kevästä 2006 alkaen. Animaation sujuva opetus vaatisi useita tietokoneita ja kameroita. Kuten koulun alkuaikoina, myös digitaaliset työvälineet saatiin aluksi lainaan opettajilta. Juha Mäki-Jussila on tuonut oman tietokoneensa lisäkoneeksi vielä senkin jälkeen, kun yksi kone voitiin hankkia opetuskäyttöön vuonna 2010. Kännykkäkameroiden yleistyttyä myös oppilaiden omia puhelimia on voitu hyödyntää valokuvauksessa, videoinnissa ja tiedonhankinnassa.

Media-assistentiksi opiskellut **Helena Hakala** toi koululle digikameransa vuodesta 2000 alkaen. Koululle hankittiin oma digikamera vuonna 2007, jonka jälkeen koulun toimintaa ei ole enää tallennettu kinofilmille. Internet-yhteyden ja pari vuotta sitten hankitun digitaalisen videokameran hyödyntäminen ovat opetuksen nykypäivää. Mediakasvatuksen lisäksi koulun toiminnan dokumentointi ja kuvallinen tiedottaminen kotisivuilla ja sosiaalisessa mediassa ovat tärkeitä.

Sarjakuva

Uusien tilojen myötä (1992) asetettiin tavoitteeksi viikonloppukurssien järjestäminen esim. perhepäivähoitajille, päiväkotien henkilökunnalle ja muille lasten kuvallisesta ilmaisusta kiinnostuneille. Tämä tavoite toteutui **Katja Tukiaisen** yhden päivän kuvataidekurssina päiväkotien ja ala-asteiden opettajille 1996, mutta laajemmin vasta 2009-10 *Päiväkoti-projektissa*. Siinä **Helena Hakala**, **Tarja Pitkänen** ja **Antti Raitala** tutustuttivat kaupungin varhaiskasvatuksen ohjaajia oppilaineen ja *Karkin päiväkodin* ryhmiä grafiikan, mosaiikki- ja savitöiden ja tekstiilitaiteen tekemiseen.

Lyhytkursseja on järjestetty jo vuodesta 1994 alkaen esim. hiihtolomaviikolla. Opetukseen olivat tervetulleita myös muut kuin koulun omat oppilaat. Ensimmäinen kurssista oli Sarjakuvapiirustuksen kurssi 10-12-vuotiaille. Sarjakuvaa opetti kuvataidelukiolainen **Sampo Salonen**. Hän piti vastaavan kurssin myös hiihtolomaviikolla 2000.

Sarjakuvaan erikoistunut **Katja Tukiainen** opetti sarjakuvan piirtämisen kurssilla kolmena lauantaina keväällä 1996. Katja Tukiainen valittiin Uudenmaan Lasten ja nuorten kulttuurin läänintaiteilijaksi 1999 alkaen ja hän pääsi kehittämään sarjakuvan käyttöä kouluissa laajemminkin. Sarjakuva otettiin työpajaopetukseen **Krista Sköldin** johdolla 2006 ja uudelleen **Juha Mäki-Jussilan** opettamana 2011 lähtien.

Sarjakuvan ja animaation opetuksen kautta oppilas pääsee siirtymään median kuluttajasta tuottajan rooliin. Oppilas perehdytetään kuvakerronnan perustekniikoihin ja liikkuvan kuvan historiaan. **Juha Mäki-Jussilan** mukaan oppilaat kommentoivat omilla töillään mediamaailmaa, käyttävät töissään esim. pelihahmoja ja lataavat työnsä käyttötaiteeksi muiden saataville. Tarinoiden aiheet löytyvät niin media- kuin koulumaailmastakin.

Grafiikka

Grafiikan työpaja aloitettiin vuonna 1998 **Istvan Kecskemétin** ohjauksella ja koululle hankittiin uusi prässä. Pääpaino oli erilaisilla perinteisillä vedostekniikoilla (kuivaneula, etsaus ja akvatinta), mutta syövytystekniikoita ei opiskeltu niiden vaarallisuuden takia. Työpajassa kokeiltiin myös valokuvien vedostamista polymeeri-gravyyritekniikalla. Vuonna 1999 opeteltiin puupiirrosta ja carborandum-tekniikkaa, aiheina olivat ex libris ja monivärinen grafiikka. Lisäksi kuvataiteilija **liris Nieminen** on opettanut grafiikkaa kevätkaudella 2001. Grafiikka kuuluu kaikkien ryhmien opetusohjelmaan monotypian, linopainannon ja puupiirroksen kautta.

Tekstiilitaide

Tekstiilityöpaja toimi ensimmäisen kerran vuosina 1994-95 tekstiiliopettaja **Leena Pitkäpaasin** ohjauksessa. Tekniikkoina olivat punonta, solmiminen, huovutus ja värjäys sekä kudonta. Leena Pitkäpaasi piti myös silkki-maalauksen työpajan 1994.

2000-luvun alussa tekstiilitaidetta opetettiin **Irene Lahden** huovutustyöpajassa 2001 ja kokeilevassa tekstiilityössä mm. konekirjontaa 2002. **Marke Virtasen** nukkekurssilla 2000 tehtiin noita-akkoja, joille ommeltiin vaatteita. Artenomiopiskelija **Mari Möttö** ohjasi batiikkikurssin 2001. Vuoden 2002 kesäleirillä **Helena Hakalan** ja **Irene Lahden** ohjauksessa huovutettiin yhteistyönä suuri kota. Leirin teemana oli *Taiteen alkuaika*, alkupe- räiskansojen kädentaitoihin tutustuminen.

Tällä hetkellä erityisesti **Anne Siirtola** hyödyntää opetuksessaan tekstiilitekniikoita *Kässäkuviksessa*, joka on suunnattu 8-11-vuotiaille perusopetuslajisille 2014 alkaen. Kässäkuviksen taustalla ovat kuvataiteen ja käsityön välisen rajan väistyminen sekä kädentaitojen ylläpitäminen.

Arkkitehtuuri

Arkkitehtuurin työpaja perustettiin syksyllä 1994, poikkeuksellisesti 8-9-vuotiaille. Arkkitehti **Tiina Valpolan** ohjauksessa tutustuttiin arkkitehtuurin peruskäsitteisiin erilaisten kuvien, kertomusten, tehtävien ja retkien avulla. Työpajassa rakennettiin pienoismalleja ja maisemia. Arkkitehtuurin työpajassa opettivat vuonna 1995 arkkitehdit **Riikka Jouhikainen ja Juhani Risku** ja vuonna 1996 **Katja Tukiainen**.

Vuosina 1997-98 toteutettiin nuorten kokeileva työpaja, jossa oli piirustuksen, akvarellin, keramiikan ja valokuvauksen lisäksi arkkitehti **Hanna Hormian** vetämä arkkitehtuurin osuus. Työpajalaiset rakensivat tilateoksen *Lasten Tehdas* -tapahtumaan ja piirsivät tehdashalleja. Vuonna 1998 tila oli opetuksen teemana laajemminkin. Aihepiiriin kuuluivat mm. tunnelin kuvaaminen, ihminen tilan muodostajana, maisema, perspektiiviharjoitukset ja sisustussuunnittelu kollaasitekniikalla, rakennuspiirustukset ja savirakennelmat.

Rakennukset ja sisustussuunnittelu ovat olleet teemana myös päivämuo-
toisilla kesäleireillä. Vuonna 2006 **Antti Raitalan** ja **Kimmo Peltolan** leir-
in teemana oli *Asuntomessut*. Leirillä toteutettiin mm. leikkimökkikokoa
olevia rakennelmia ja asumuksia. Kesän 2013 leirillä **Helena Hakalan** ja
kuvataidelukiolainen **Sofia Vaittisen** ohjauksessa rakennettiin yhteiseen
omavarais/ekokerrostaloon asuinhuoneistoja ja yhteiskäyttötiloja.

Arkkitehtuurikasvatus on osa koulun opetusta esiopetuksesta alkaen. **Antti Raitalalle** on tärkeää, että rakentelutehtävien lopputulosta ei määrätä ennalta, vaan annetaan tilaa mielikuvitukselle ja omakohtaiselle hahmottamiselle. Jotta itsenäisessä työskentelyssä onnistutaan, työvälineet valitaan ikätasolle sopiviksi ja kestäviin rakenteisiin tutustutaan esimerkkien avulla. Työtä tarkastellaan myös esineenä, kuin veistoksena.

Ympäristötaide

Ympäristökasvatuksen rooli opetusohjelmassa kasvoi 2000-luvun vaihteessa. Koululla oli kaudella 2001-2002 ympäristöpainotteinen teema. Haluttiin tarjota mahdollisimman paljon opetusta luonnossa ja luonnonmateriaaleilla. Näkökulmaa on tuonut esiin erityisesti maa- ja ympäristötaidetta opiskellut **Helena Hakala**, joka opetti ensimmäisenä ympäristötaidetta perusopetuslaisille keväällä 2000. Tällä opetusjaksolla tehtiin harjulle tuuliviirejä. Helena Hakala korostaa, että ”lopputulosta tärkeämpää on itse tekeminen: ajatukset, tunteet ja oivallukset.” Luonnosta haettiin materiaaleja ja vaikutteita, opittiin havainnoimaan luontoa eri vuodenaikoina. Työskenneltiin ulkona ja tehtiin pieniä ympäristötaideteoksia esimerkiksi majoja harjulla (Karkkilan Tienoo 15.12.2000 ja 9.5.2001).

Vuotinaisten leirikeskus, jossa on pidetty kuvataideleirejä, tarjonnut hyvät puitteet ympäristötaiteen tekemiselle. Ympäristötaide oli keskeinen vuosina 1994-97 ja 2000-03, jolloin leireillä rakennettiin maataide- ja tilateoksia luonnosta kerätyistä materiaaleista. Vuonna 2011 toteutettiin yhteistyössä *Luoteis-Uudenmaan Lintutieteellinen yhdistys APLA ry:n* kanssa *Linnunpönttö*-projekti, jossa mosaiikein päällystettyjä pesiä ripustettiin joen rannan puihin.

Luonnon ja materiaalien kunnioitusta opetetaan myös kierrätyksen avulla. Kierrätysmateriaalien käytöllä on myös taloudellinen perusta. Näkyvin teos on syksyllä 2005 **Helena Hakalan** johdolla tehty suuri kala säilykepurkkien kansista ja rautalankaverkosta. Teos oli alunperin ripustettuna elintarvikekaupan kattoon koulun 20v juhlan kunniaksi ja sen jälkeen koulun ateljeetilaan. Teollisuushalleihin kootun laajan taidenäyttelyn (2003) nimikkoteos *Pisaroita*, joka koostui mm. Karjaanjoen vedellä täytetyistä säilykepurkeista, on myös toteutettu ryhmätyönä kierrätysmateriaaleista.

Kuvataideleirit ja retket

Kuvataideleirejä järjestettiin kesäisin 4-5-päiväisinä *Vuotinaisten leirikouksessa* vuosina 1994-2007. Vapaa-ajanohjelmasta vastasivat lukiolaiset apuohjaajat. Luovan työskentelyn lisäksi leirillä pääsi uimaan, saunaan, kalastamaan, marjoja ja sieniä poimimaan sekä osallistumaan esim. leiridiscoon. Ruuan valmistajina olivat *Karkkilan Maatalousnaiset ry* tai *Karkkilan Martat ry*. Vuonna 2004 leirille ilmoittautui vain seitsemän lasta, eikä leiriä voitu pitää. Vuodesta 2004 lähtien leiri alettiinkin yhä useammin järjestää päiväleirinä koululla ja lähiympäristössä. Apuohjaajina on toiminut koulun entisiä tai vanhimpia oppilaita.

Leirejä on järjestetty 25, muutamana kesänä kaksikin. Joidenkin leirien päätteeksi vanhemmat on kutsuttu taidenäyttelyyn, taidepiknikille tai videointien ensi-iltaan Karkkilasalissa. Kesällä 1998 järjestettiin kaksi leiriä, joilla oli opettajia ja lapsia myös Tartosta. Kesän 2008 leiri *Lentoon* toteutettiin yhteistyönä *Tanssikoulu Vinhan* kanssa. **Antti Raitala** ollut opettajana 10 kesäleirillä. Työparina hänellä ovat olleet **Tuomo Klemi**, **Kimmo Peltola**, **Helena Hakala** tai omat lapsensa. **Irene Lahti** on opettanut seitsemällä ja **Helena Hakala** 6 leirillä, joista 3 yhdessä Irenen kanssa.

Kuvataidekoulun arkeen on kuulunut tutustuminen paikallisiin taidenäyttelyihin esim. *Galleria Bremerissä*. Vuodesta 1996 alkaen on lähdetty oppilaiden ja vanhempien kanssa bussilla lähikaupunkeihin yleensä huhtitoukokuussa. Retkikohteina ovat olleet taidenäyttelyt Ateneumissa, Kiasmassa, Emmassa, Kaapelitehtaalla, Hyvinkäällä ja Riihimäellä. On tutustuttu taiteilijataloihin Halosenniemeen ja Gallen-Kallelan museoon sekä Alpo Jaakkolan veistospuistoon Loimaalla. Kohteina ovat olleet myös Tytyrin kaivosmuseo 1999, Heureka 2010 ja Luontokeskus Haltia 2014.

Näyttelyt ja yhteisprojektit

Oppilastöitä on laitettu esille runsaasti. Koulun omissa tiloissa on pidetty avajaisnäyttelyt 1988 ja 1992. Aikavälillä 1994-2002 koottiin aina kaksi näyttelyä: kevät- ja joulunäyttelyt joko koululle tai kirjastoon. Näyttely yhdistettiin vanhempainiltaan tai vappukarnevaaleihin. Näyttelyjä on koottu myös paikallisten liiketilojen näyteikkunoihin. Vuonna 2008 Karkkilasalin aulassa oli oppilaiden, opettajien ja hallituksen jäsenten taidenäyttely sekä esitettiin animaatioita *Taide kannattaa – kannata taidetta* -taidekoulujen yhteisen varainhankintakampanjan hyväksi.

Oppilastöitä on ollut esillä vaihtuvasti kirjastossa, kaupungintalon ala-aulassa, terveyskeskuksen ja neuvolan odotustiloissa sekä koulun omassa Ikkunagalleriassa 2008 alkaen. Oppilastöihin on voinut tutustua myös koulun kotisivujen runsaan kuva-aineiston kautta. Kotisivut on suunnitellut ja sisällön tuottanut **Helena Hakala**, teknisestä toteutuksesta on vastannut **Päivi Rassa**.

Galleria Bremerin laajaa näyttelytilaa on käytetty yhteistyössä eri tahojen kanssa. Syksyllä 1989 esillä oli Karkkilan ystävyyskaupunki *Kashiran* taiteilijoiden ja lasten teoksia sekä yläastelaisten oppilastöitä. Vuonna 2001 oppilastöiden kevätnäyttelyyn yhdistettiin opettajien näyttely ja 2005 yhteiskoulun ja lukion oppilaiden teoksia. Kesän 2003 *Pisaroita*-taidenäyttelyyn Högforsin vanhoissa konepajahalleissa osallistui lähes 50 uusmaalaista taiteilijaa sekä Karkkilan, Hyvinkään ja Lohjan kuvataidekoulut. Syksyllä 2010 Galleria Bremeriin koottiin kierrätyshenkinen näyttely *Viidestä yhteen*, jossa oli oppilastöitä Karkkilasta, Lohjalta, Forssasta, Viidistä ja Hyvinkäältä.

Yhteistyötä on tehty myös toteuttamalla lavastus *Karkkilan työväenopiston* lasten teatterikerhon näytelmään *Sirkustirehtöörin arvoitus* 1992 ja

lasten taidekoulujen yhteiseen *Kauhukävely*-projektiin 2007. *Tanssikoulu Vinhan* kanssa tehtiin yhteistyönä *Lirularuloru* -esitys Karkkilasaliin vuonna 2009. Perinteiset lastenlaulut, lorut ja leikit yhdistettiin muoviteemalla toteutettuun rekvisiittaan, lavastukseen ja puvustukseen. Esityksen valmistamiseen osallistui kolmisensataa kuvataiteen ja tanssin oppilasta.

Oppilaat

Koulu aloitti toimintansa kahdella ryhmällä: 7-10-vuotiaat ja 11-15-vuotiaat. Oppilasmäärä oli **24** ja oppilaat valittiin ilmoittautumisjärjestyksessä. Kesällä 1987 järjestettiin ensimmäinen valintakoe, jonka suunnitteli ja arvioi *Vihdin kuvataidekoulun* johtava opettaja **Kaiju Haanpää**. Vuoden 1988 valintakokeessa oli kolme tehtävää: piti kuvittaa tarina miilunpolttajasta, piirtää omakuva hattu päässä ja maalata kuusi erilaista vihreää pintaa hiilellä piirrettyjen puiden taustaksi. Valintakoe pidettiin 8-14-vuotiaille. 6-7-vuotiaat oppilaat valittiin arpomalla.

Vuonna 1988 toteutettiin valtakunnallisen *Lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liiton* suositusta opetussuunnitelmasta, kun järjestettiin 5-7-vuotiaille esiopetusta, 7-10-vuotiaille perusopetusta ja 11-16-vuotiaille työpajaopetusta. Valintakokeista luovuttiin alkuvuosien jälkeen ja oppilaaksi on valittu ilmoittautumisjärjestyksessä tai arvonnalla. Esimerkiksi vuonna 1997 voitiin ottaa 62 uudesta hakijasta 39 oppilasta. Oppilasvalinta kuuluu kannatusyhdistyksen hallituksen tehtäviin.

Oppilaaksi otettavien määrä kaksinkertaistettiin neljantenä toimintavuonna, määrä nousi 48 oppilaaseen. Sadan oppilaan määrä rikkoutui 10. toimintavuonna 1996. Koulun historian suurin oppilasmäärä on vuodelta 2001, peräti **178** oppilasta. Aikavälillä 1999-2003 oppilasmäärä pysyi korkeana, yli 160 oppilaassa. Kuvataidekoulujen Liiton tilastotutkimuksen mukaan Karkkilan oppilasmäärä suhteutettuna kunnan väkilukuun oli Suomen huippuluokkaa (Karkkilan Tienoo 21.11.2003).

Vuonna 2001 opetusryhmiä toimi 18. Ryhmäkoot olivat suuria: esiopinnoissa 5-10 oppilasta, perusopinnoissa ja työpajoissa 9-22 oppilasta. Ryhmäkoon suurentaminen oli ainoa keino, sillä tilaa ei voinut jakaa useammalle samanaikaiselle ryhmälle ja opetusaikoja oli rajallinen määrä iltapäivisin ja iltaisin.

Vuodesta 2007 lähtien oppilasmäärä on ollut laskusuunnassa. Oppilaita on ollut keskimäärin **90** ja ryhmiä 12. Kaikki kouluun hakeneet on voitu ottaa oppilaiksi, vain muutaman joutuessa odottamaan aloittamista varasijalla. Oppilasmäärän laskuun vaikuttaneita syitä ovat ikäluokkien pienentyminen ja runsaat harrastusvaihtoehdot, erityisesti tanssin suosio ja laman myötä aloitettu ilmainen iltapäiväkerhotoiminta kouluissa.

Oppilaita on valmistunut koulusta vuosittain 1-13 hlöä. 2000-luvulla valmistuneita oli useana vuonna 10 tai enemmän. He olivat opiskelleet koulussa 9-10 vuotta. Opetukseen he olivat osallistuneet keskimäärin 590 tuntia. Tuntimäärä vaihteli 444-724 opetustunnin välillä. Yleisen oppimäärän päättötodistus edellyttää vähintään 500 oppitunnin tai 10 kurssin suorittamista. Todistuksesta voi olla hyötyä taidealan opiskelupaikkaan, esim. erityislukioon hakiessa.

Eeva Gullstén sanoi päättävälle oppilaille 2002: ”Ennen kaikkea toivon että olette täällä saaneet luovaa elämänotetta, joka on tärkeää joka elämän alueella.” (Karkkilalainen 5.6.2002) Koulunsa päättäneille ja valmistuneille on alkuvuosista asti myönnetty stipendi. Stipendit on pääosin saatu lahjoituksena paikallisilta yrityksiltä, pankeilta ja järjestöiltä (esim. *Lions Club Karkkila*, *Kulttuuriyhdistys Lyyti ry*). Lahjoitusvaroilla on voitu tarjota muutamille oppilaille myös vapaaoppilaspaikkoja, joita myönnettiin vuoteen 2003 asti.

Karkkilan kuvataidekoulun kannatusyhdistys ry

Koulu toimi ensimmäisen vuosikymmenensä kunnallisena, Karkkilan kaupungin kulttuuritoimen alaisena kouluna. *Karkkilan kuvataidekoulun kannatusyhdistys ry* perustettiin vuoden 1994 alussa. Perustamiseen haettiin mallia *Vihdin kuvataidekoulun kannatusyhdistyksen* toiminnasta. Samaan aikaan myös *Karkkilan musiikkikoulu* jouduttiin muuttamaan kunnallisesta koulusta yksityiseksi, yhdistyksen ylläpitämäksi kouluksi. Vuoden 1994 toimintakertomuksessa muutosta kommentoitiin seuraavasti: ”Kaupungin avustuksen lakkaaminen leikkasi siivet kunnianhimoisemmalta opetuksen uudistamiselta ja siirsi hallituksen työskentelyn nykyisten toimintaedellytyksien turvaamiseen.”

Koulun taloudellinen perusta ei parantunut oppilasmäärien huippuvuosinakaan. **Eeva Gullstén** totesi yleisönosaston kirjoituksessaan Karkkilan Tienoossa 21.11.2003: Kunta saa valtiolta tukea opetuksen järjestämiseen kunnan väkiluvun mukaan, mutta kaupungin antama toiminta-avustus on ollut useita vuosia vain 5000€. Tästä seuraa että tuntipalkat ovat minimitasoa, loma-ajat palkattomia ja ei ole yhtään päätoimista, kuukausipalkkaista opettajaa, kuten muissa tämänkokoisissa kouluissa.

Kannatusyhdistyksessä yhteistyö oppilaiden vanhempien kanssa tapahtumien järjestämiseksi ja lukukausimaksujen nostaminen on koettu keinoiksi selvittää varainhankinnasta. Onneksi kaupunki ei ole perinyt vuokraa koulun tiloista. Lukukausi- ja materiaalmaksuilla on katettu opettajien palkat ja materiaaliostot, mutta esimerkiksi välinehankintoihin tarvitaan varainkeruuta. Vuonna 1995 hankintojen toivelistalla olivat mm. dreija, valokuvauksen välineistö ja videokamera.

Varainhankinnan keinoiksi vakiintuivat *Vappukarnevaalien* järjestäminen vuosina 1995-2000 (tapahtuma palasi uudistuneena *Vappubrunssina* vuonna 2014), joulumyyjäiset 1995-1996 ja tuotemyynti. Oppilastöillä

kuvitettuja vuosikalentereita tehtiin vuosina 1996-2002. Joulukortteja on painatettu 2006 alkaen. Painettuja kangaskasseja tehtiin 2002-05 ja uudelleen 2014, oppilastyökuvallisia vaatteita 2011 sekä huovutettuja tuotteita 2012-13.

Koululla järjestettiin 2000-luvulla perheille työpajoja (*Taidelauantai* tai *Taidesunnuntai* 2001-2004), joiden yhteydessä saatiin tuloja ateljeekahvilan ja arpajaisten kautta. Työpajoilla houkuteltiin uusia perheitä tutustumaan koulun tarjontaan. Kehystettyjä oppilastoita on vuokrattu yrityksille (esim. *Helvar* 1998). Taidekoulujen ja paikallisten taiteilijoiden yhteistyönä on järjestetty myös varainhankintakonsertit 2005 ja 2008.

Jonkin verran tuloja saadaan myös kannatusyhdistyksen jäsenmaksuilla ja pyytämällä paikallisia yrityksiä ja yksityisiä henkilöitä kummeiksi. Merkittäviä lahjoittajia ovat olleet mm. *Sputnik Oy* 1996 ja 2000, *Pohjanpirtti-säätiö* 1997-2001 ja *Tom Sjöblom*, joka suuntasi 70v. syntymäpäiväonnittelujensa tuoton koululle 2014.

Yhdistyksen puheenjohtajina toimivat alkuvuosina **Tuula Mehtonen** 1994 ja **Soili Tuovinen** 1995-2000. Soili Tuovinen totesi Karkkilan Tienoon juttussa 9.2.1997 koulun ensisijaisesta päämäärästä, että se ei ole kasvat-
taa taiteilijanalkuja, vaan pikemminkin opettaa oppilaat hahmottamaan visuaalisesti ympäröivää maailmaa. Hän kiteytti että lasten ja nuorten kuvataidekoulussa ei ole kyse vain taiteesta, vaan koko elämästä.

Kannatusyhdistyksen puheenjohtajana ovat toimineet vuosina 2001-2005 **Minna Saukkola**, vuosina 2006-2012 **Kimmo Peltola** ja vuodesta 2013 lähtien **Marjatta Vainio-Mattila**. Varapuheenjohtajina ovat olleet **Ritva Silfverberg** 1994-1996, **Ritva-Leena Lehto** 1997-2004, **Salla Salo** 2005-2007, **Tarja Pitkänen** 2008-2013 ja **Susanna Heikkala** 2013-2015.

Ensimmäisenä vuotena hallituksen sihteerinä oli **Merja Uusivirta** 1994. Hänen jälkeensä hallituksen sihteerinä ja rahastonhoitajana toimi 17 vuotta **Sari Kivirinne** vuosina 1995-2012. Hänen tiensä hallitukseen oli tyypillinen: ”Lapseni aloitti opiskelun kuvataidekoulussa ja minua pyydettiin mukaan kannatusyhdistyksen toimintaan.” (Karkkilan Tienoo 14.12.2007), mutta asialle omistautuminen erityistä! Sihteerin työtä jatkoi **Soile Hovila** 2013.

Koulun toimistona oli alkuaikoina kaupungin kulttuuritoimisto, jossa toimi osa-aikainen taidekoulujen yhteinen sihteeri 1985-1993. **Sari Kivirinne** aloitti osa-aikaisena koulusihteerinä koulun omissa tiloissa elokuussa 1998 ja jatkoi toimessaan syksyyn 2012. Tämän jälkeen koulusihteerinä on ollut lyhyitä jaksoja useita taidekoulujen yhteisiä, työllistämisvaroilla ja kaupungin tuella palkattuja sihteereitä.

FM, TaM Soile Hovila

Lähteet

Karkkilan kuvataidekoulun arkisto:

vuosi- ja toimintakertomukset sekä lehtileikkeet

Lasten ja nuorten kuvataidekoulu Karkkilaan – selvitys perustamismahdollisuuksista 18.10.1984

Haastattelut 9-10/2015: Helena Hakala, Irene Lahti, Ritva-Leena Lehto, Juha Mäki-Jussila, Antti Raitala ja Anne Siirtola

Elisse Heinimaa, Kuvataidekoulusta taiteen perusopetukseen, Kuvataideopettajaliiton juhla-julkaisu Stylus 1/2007, Lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto ry

Oppilaan kirje

Kävin kuvataidekoulussa koko lapsuuteni. Opin siellä paljon eri tekniikoista, materiaaleista, esillepanosta... oikeastaan lähestulkoon kaikesta, mitä taideopetukselta toivoa saatoin. Näiden oppiminen on ollut tärkeä tekijä siinä, että olen pystynyt ilmaisemaan itseäni, tunteitani ja ajatuksiani. Kuvataidekoulu opetti ja antoi minulle kuitenkin jotain muutakin, ehkä jopa vielä tärkeämpää, jotain mikä lapsuus- ja teinivuosina auttoi kehittymään omaksi itsekseni ja rakentamaan omaa ajatusmaailmaani.

Kuvataidekoulu tarjosi paikan, jossa sain kohdata ystäviä itselle rakkaan tekemisen parissa. Ystävien kanssa pystyi työskentelyn lomassa jakamaan ilot ja surut, puhua salaisuuksista ja kertoa vitsejä. Jokaiseen työhön liittyi ehkä ripaus draamaa, mutta sitäkin enemmän naurua, yhdessä koettuja onnistumisia ja toisen kannustamista. Töitä tehdessä saattoi keskustella päivän tapahtumista, suunnitella tulevaa, pohtia maailmanmeenoa, fanittaa idoleita ja ehkä vähän juoruillakin.

Koulun pikku sopukat, kierrerrappuset, piilopaikat, avarat ikkunat ja maali-tahrat antoivat tilan kokoontua ryhmänä, mutta tarpeen tullen vetäytyä myös omaan rauhaansa, silloin kuin omat ajatukset eivät kaivanneet kenenkään muun mielipiteitä. Kuvataidekoulu tarjosi minulle jokaviikkoi-sen ajan ja paikan, jossa sain vain rentoutua ja olla sekä toteuttaa itseäni juuri siten, kun sinä päivänä hyvältä tuntui.

Violet Raitala

lastentarhanopettaja

koulun oppilas 8-16-vuotiaana

kesäleirin apuohjaaja 2010 ja 2011

Eläköön kuvis

Paperia, savea, lasia, värejä, tietotekniikkaa, kamera, kierrätystavaraa. Iloista luovuutta, uusia ja vanhoja kavereita, ammattitaitoisia opettajia. Tätä kaikkea on sisältynyt Karkkilan kuvataidekoulun 30-vuotiseen toimintaan. Tietenkin vuosiin on mahtunut niin ylä- kuin alamäkiäkin, mutta intoa ei ole puuttunut.

Suurin este toiminnan kehittämiseksi on ollut pula rahasta. Karkkilan kaupungin avustuksen lisäksi rahaa on kerätty lukukausi- ja materiaalimak-suilla sekä kannatusyhdistyksen jäsenmaksuilla. Lisäksi karkkilalaiset yritykset ja yksittäiset ihmiset ovat ryhtyneet koulun kummeiksi ja näin kartuttaneet kassaa. Talkoolaisia ja tekeviä käsiä tarvittaisiin kuitenkin vielä paljon enemmän, jotta koulun opetusvälineistöä voitaisiin uudistaa, opettajat saisivat korvauksen kaikesta tekemästään työstä ja pääsisivät koulutuksiin.

Karkkilassa lapsilla on valinnanvaraa harrastuksia valitessaan. Täällä toimii kuvataidekoulun lisäksi musiikkikoulu, tanssiopisto, urheiluseuroja, jotka kaikki tarjoavat pienimmillekin lapsille mahdollisuuksia yhteiseen toimintaan. Kaikkien toimijoiden tulevaisuuden turvaaminen vaatii aktiivisia tekijöitä. Onneksi heitä on löytynyt. Kiitos teille kaikille nykyisille ja entisille puurtajille. Tervetuloa mukaan uudet, joiden mielestä on tärkeää turvata lasten kuvataiteen harrastusmahdollisuus Karkkilassa.

Marjatta Vainio-Mattila

puheenjohtaja

Karkkilan kuvataidekoulun kannatusyhdistys ry

Itsetuntemusta kuvataiteen avulla

Kuvataidekouluilla on paikkansa tämän ajan hektisessä maailmassa, myös hiljentymisen ja elämän hidastamisen paikkoina. Voi keskittyä omiin ajatuksiinsa ja tunteisiinsa, samalla kun prosessoi kokemaansa ja oppi- maansa. Voi pohtia itsekseen tai ryhmässä sekä ohjaajan kanssa erinäi- siä asioita ja maailman ilmiöitä. Käsillä tekeminen rauhoittaa, auttaa selkeyttämään ja jäsentämään, vaikkapa murrosikäisen hormonitoimin- nasta juontuvaa päänsisäistä kuohuntaa.

Tämän hetken muoti-ilmiöitä ovat huomiohakuisuus ja esilläolon tarve ja vaatimus. Joidenkin lasten ja nuorten haaveena on tulla julkkikseksi. Kuvan tekeminen tekniikoiden opetteluineen on pitkä ja hidas tie taitoihin, joilla voi olla esillä. Pitkäjänteisyys ja etenevä oppiminen ovat tarpeen monilla elämän alueilla, ei ainoastaan kuvataidekoulussa. Keskittymis- kyky lisääntyy vain rauhallisessa, lapselle ja nuorelle tilaa antavassa ym- päristössä ja kilpailemattomassa ilmapiirissä.

Pitkään Karkkilan kuvataidekoulussa opettaneena tiedän monen lapsen ja nuoren rakastavan rentoa kuvan tekemisen tapaa ja he tulevat kouluun mielellään ja innostuneina vuodesta toiseen. Kun taidotkin vähitellen karttuvat, itsetunto nousee ja ilmaisuvoima kasvaa.

Helena Hakala
vastaava opettaja

Kuviskummeja vuosilta 2012-14

Ahopalo Jaakko

Auto-Paja Laakso Oy

Cool Time Hyvänolonkeskus

Tmi Grönholm

Karkkilan Aito-Kulta

Karkkilan Laskentaperusta

Karkkilan Pyörä ja Moottori

Karkkilan Rotaryklubi ry

Kustannus Mäkelä Oy

Lehto Ritva-Leena

Lelukauppa Lilliputti

Mäkilä Kari

Optimax Oy

Saarijärvi Raija

Sabora Pharma Oy

Salmi-Niklander Kirsti

Salo Maritta

Sjöblom Tom

Terveyskauppa Iisoppi Oy

